

خلاصه مقالات منتخب همایش

مناسبت روز ملاءصدا
۱۳۹۷ تهران

فلسفه و روش
پژوهش‌های فلسفی

میت و دین همایش ملی حکیم ملاءصدا

۲۶ اردیبهشت ماه ۱۳۹۷

فلسفه، پرستش و نیایش

چکیده مقالات برگزیده

بیت و دوین

همایش بزرگداشت حکیم صدرالمتألهین شیرازی

(ملاصدرا)

۲۶ اردیبهشت ۱۳۹۷، تهران

اهدایی

بنیاد گفتمان اسلامی صدر

پرستش خداوند، هدف آفرینش انسان

سیدحسین سیدموسوی*

آیا انسان میتواند پرستنده نباشد؟ پرستش برای انسان ضرورتی انکارناپذیر و یکی از سؤالات اساسی است. اینکه چرا این گرایش در انسان قرار داده شده است و او را از ابتدای آفرینش مجبور کرده تا برای همیشه پرستنده‌یی داشته باشد، از جمله مهمترین مسائلی است که ذهن بشر را به خود درگیر کرده است. چرایی پرستش و انجام امور عبادی یکی از پرسشهای مهم جوانان امروز است. این سؤال زمانی بیشتر خودنمایی میکند که از بی‌نیازی حق‌تعالی سخن بمیان می‌آید. خداوندی که هیچ نیازی به عبادت بشر ندارد، چرا انسانها را ملزم به انجام عباداتی همچون نماز و روزه و حج و... کرده است؟ برای انسانی که در پی کسب سود و فرار از زیان است، در انجام این اعمال چه فایده‌یی نهفته است؟ آیا این امور بیهوده نیست؟

در آیه ۵۶ سوره ذاریات یکی از اهداف خلقت، عبادت و پرستش عنوان شده است. چگونه انسان میتواند از طریق پرستش به هدف خلقت برسد؟ آن هدف چیست که خداوند آن را از طریق عبودیت تحقق مینماید؟

انسان با پرستش آرامش میگیرد، راز و نیاز میکند، نیازمندیهایش را مطرح مینماید و از معبود خویش رفع همه نیازهایش را میطلبد. این پرستش او را به پرستنده میرساند و در شبیه‌سازی نسبت به وی او را یاری میکند. روشن است که در ضمیر ناخودآگاه انسان، قدرتمند شدن و بی‌نیازی از دیگران امری ستوده است که او را وادار به پرستش مینماید. بنظر میرسد راز این پرستش همانندی و کسب شباهت با معبود است؛ همچنانکه حکیمان در گردش افلاک بر محور جهان تشبه به خدا و یا

* دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد

موجودات مجرد را مطرح کرده‌اند. توانمند شدن انسان از طریق خداگونه شدن اتفاق می‌افتد. معنا و مفهوم خداگونه شدن و چگونگی تحقق آن که تخلق به اخلاق الهی است، در این جستار تبیین می‌شود. بر همین اساس، برخی از حکما، هدف فلسفه را تشبیه به خداوند مطرح کرده‌اند. نوشتار حاضر در پی آن است که علت این تفسیر حکما را جویا شود.

علاوه بر این، در متون دینی به تعبیری برمیخوریم که با پرستش انسان می‌تواند زنده‌یی باشد که هرگز نمی‌میرد، بی‌نیازی باشد که هرگز نیازمند نمی‌شود و توانمندی باشد که با اراده خویش آنچه در خارج خواهان آن است را بدست آورد. بنابراین، با عبادت و نیایش به درگاه حق تعالی انسان به معبود خویش مشابهت پیدا میکند، بطوری که در حد توان و تلاش خویش و با کسب صفات الهی خود را به حق نزدیک میگرداند.

کلیدواژه‌ها: فطرت، پرستش، خداگونه شدن، قرب الهی